

Langer zelfstandig thuiswonen: *Wonen met zorg in Drenthe*

Maandag 16 november 2015

14.00 - 17.00 uur

Gemeentehuis Borger Odoorn, Exloo

Ruim 60 vertegenwoordigers namens diverse organisaties uit zorg-, wonen- en welzijnslandschap waren in Exloo bij de werkconferentie Langer zelfstandig thuiswonen: wonen met zorg in Drenthe aanwezig.

Frits Alberts, wethouder gemeente Borger Odoorn, fungeerde als gastheer en heette de aanwezigen welkom.

Yvonne van der Weerd, voorzitter en regiosecretaris HLZ, formuleerde het doel van de bijeenkomst: waar staan we nu, welke opgave hebben we voor ons? Wie heeft welke rol? En op welke schaal pakken we het thema op?

Mogelijk dat aan het einde van de middag acties op korte en langere termijn kunnen worden afgesproken.

Het AanJaagTeam (AJT) Langer Zelfstandig Wonen, onder leiding van Marnix Norder, ministerie VWS, houdt zich bezig met het verspreiden van kennis, het signaleren van problemen, het helpen oplossen van knelpunten en het stimuleren van initiatieven.

De tendens 'Van tehuis naar thuis' heeft een verschuiving van de zorgkolom naar volkshuisvestingskolom tot gevolg. Per 1 juli 2015 is een nieuwe volkshuisvestingswet van kracht. Gemeenten zijn nu verantwoordelijk voor het meerjaren perspectief volkshuisvestingsbeleid. Een enorme stelselwijziging die vraagt om een goede communicatie naar betrokkenen.

Het vraagstuk bestaat in hoofdlijnen uit 2 onderdelen:

1. Mensen

We willen dat de mensen meer zelf gaan nadenken. De mantelzorger om de hulpvraag heen is heel belangrijk. Maar hoe nemen deze mensen hun rol op? Een goede informatievoorziening is daarin heel belangrijk. Dit geldt voor websites van gemeenten, woningbouwcorporaties, vastgoed enz. Een ander middel is het organiseren van wijkbijeenkomsten. En laat de lokale middenstand meedenken. Kortom: informeren en activeren is heel belangrijk!

2. Vastgoed

Er is sprake van de volgende soorten vastgoed:

- Nieuwe woongemeenschappen

Nieuwe vormen van wonen: bijvoorbeeld in een hofje wonen. Zorg dat mensen hierin meedenken: faciliteren in het ontstaan van woongemeenschappen

- Aanpassen van bestaande woningen

De Wmo kan ingezet worden om woningen aan te passen. Gemeenten beheren het budget van zowel de zorg als volkshuisvesting. Een praktische oplossing kan zijn dat corporatie en gemeenten bulkafspraken maken. Op die manier hoeven mensen niet per persoon een aanvraag in te dienen. Geef de corporatie daarin verantwoordelijkheid en vertrouwen.

- Omtoveren van bestaand zorgvastgoed
Intramuraal vastgoed komt vrij. Wat doe je hiermee? Een lastig vraagstuk. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om mee te denken over een oplossing. Zorgkantoor en gemeente kunnen hierover afspraken maken en deze rol samen oppakken.

Samenvattend

- Regievraag is belangrijk: wethouder zorg en wethouder volkshuisvesting moeten samen een plan maken.
- Geniet van de samenwerking die er in Drenthe al volop is, de eendracht en visie die op papier staat en zet dat morgen om in daadkracht en kom tot afspraken met je partners.
- Het zorgkantoor heeft de regie op de inkoop rond ouderenzorg.
- Zorgaanbieders houd je bij je taak en wordt geen volkshuisvester.

Na de presentatie van Marnix Norder, was het woord aan Marja Janssens, adviseur - onderzoeker CMO STAMM over de opgave 'Langer zelfstandig thuis wonen Drenthe' op de kaart.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor voldoende beschikbare voorzieningen op het terrein van maatschappelijke zorg en ondersteuning. Daarbij horen ook geschikte woningen, woonomgeving en voorzieningsstructuur voor ouderen, cliënten enz.

De focus ligt op:

1. Het voorzieningenpeil en risico's leegkomend vastgoed onder controle hebben
2. Afspraken rond de urgente huisvestingsopgave van (zeer) kwetsbare doelgroepen

Marja Janssens zoomt in op de oudere burger (65 jaar en ouder) in Drenthe t.o.v. de woningbehoefte. Het aantal groeit van 102.688 in 2015 naar 146.753 in 2035, ruim 30% van de totale bevolking. Een andere categorie is mensen uit de gehandicaptenzorg en GGZ.

Aan de hand van een programma liet Marja een eerste beeld zien waar voorzieningen zich concentreren en waar witte vlekken zichtbaar zijn in Drenthe. Het programma kan dienen als beleidsinstrument of als instrument om de strategie te bepalen voor bijvoorbeeld woningbouwcorporaties.

Voor een completer beeld is meer informatie nodig. Hoe gaan we dit doen? Marja zou graag nadere afspraken willen maken over welke informatie nog meer nodig is om de opgave goed op de kaart te zetten.

Wethouder Joop Brink nam de deelnemers vervolgens mee in de aanpak van Coevorden, over de regisserende rol van de gemeente bij wonen en zorgbehoefte.

Gemeente en zorgcorporatie gingen met elkaar in gesprek over bestaand zorgvastgoed in verband met dreigende leegstand. Tegelijkertijd was de gemeente bezig met een rapport over wonen en zorg. Dit rapport 'Zorgeloos wonen in de gemeente Coevorden' was het vertrekpunt en diende als basis voor verder overleg.

Waarom de regie in handen van de gemeente?

Coevorden is een krimpregio, vooral in de kleine kernen. Deze ontgroenen en vergrijzen. Het algemeen belang in deze kleine kernen is de leefbaarheid te bepalen door het voorzieningenniveau dat geboden kan worden.

Wat opvalt is dat partijen (vastgoedbezitters) niet goed van elkaar weten wat ze doen. De gemeente Coevorden heeft hierin een faciliterende rol gespeeld.

Samenvattend

- In de gemeente zelf de afspraken maken, pragmatisch aan de slag gaan en slagvaardig zijn!

- Pleit er sterk voor dat partijen goed met elkaar in gesprek blijven. Gemeente speelt hier graag een belangrijke rol in door expliciet de regie te pakken.
- Focus vanuit de bewoner, de wijk, het dorp.

‘Regio analyses in het kader van de ontwikkeling van het regioplan Drenthe ouderenzorg’ is de titel van de presentatie door Elise Boksebeld namens Zilveren Kruis.

Zilveren Kruis kiest voor een regioplan ouderenzorg voor selectieve inkoop *intramurale* langdurige ouderenzorg. Waarom? Omdat niet iedere regio hetzelfde is. Zilveren Kruis wil alsnog graag in gesprek met zowel gemeenten als zorgaanbieders in Drenthe.

In een regio analyse komen 4 onderwerpen naar voren:

1. Inzicht in de regio
2. Inzicht in de kwaliteit van zorg
3. Toegankelijkheid van zorg
4. Inzicht in de doelmatigheid van zorg

Zilveren Kruis heeft op korte termijn een afspraak met intramurale zorgaanbieders. Ook met gemeenten gaat Zilveren Kruis graag in gesprek met als doel samen met het zorgveld en gemeenten tot een regioplan te komen.

Paneldiscussie

Tot slot stond een paneldiscussie op het programma met Ton Streppel (AJT-VWS), Joop Brink (gemeente Coevorden), Elles Dost (woningcorporatie Actium), Dennis van Achthoven (Icare Verpleging en Verzorging) en Marja Janssens (CMO STAMM).

Vraag aan Elles Dost, Actium: Wat merk je van de trend langer zelfstandig wonen?

Volgens Elles Dost is Actium redelijk in staat om de huidige voorraad te transformeren naar geschikte woningen voor de nieuwe doelgroep LZW. Zij signaleert echter twee knelpunten:

- Herontwikkelen intramuraal vastgoed
Actium is voorstander van risicospreiding en wil dat de gemeente risicodragend participeert.
- Een toenemend aantal PG-patiënten
Door het scheiden van wonen en zorg ontstaat een toenemende overlast in wijken en buurten. Dat kan leiden tot overlast in de wijk wanneer zij langer thuis blijven wonen. Daardoor ontstaat een toenemende druk op de leefbaarheid in de wijken. Hierover kunnen goede afspraken worden gemaakt met partners.

Elles Dost pleit ervoor om de zorgorganisaties te betrekken bij het oplossen van dergelijke vraagstukken bij wonen, zorg en welzijn.

Deelnemers vertellen vervolgens ervaringen uit de praktijk. Zo zijn zorgaanbieders in de gemeente Borger-Odoorn uitgenodigd om mee te praten over een nieuwe woonvisie.

Onderlinge concurrentie is nog actueel, maar de Zorggroep Drenthe signaleert een trend dat zorgaanbieders bereid zijn hiermee aan de slag te gaan. Er is echter behoefte aan duidelijkheid en afstemming. Daar ligt een schone taak voor de gemeente.

Behoeft aan duidelijkheid en afstemming is er ook bij de zorginstellingen. Dat geldt met name voor de wijkverpleegkundige die graag van de gemeente wil weten bij wie zij terecht kan. Dennis van Achthoven van Icare merkt inmiddels duidelijk dat mensen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Een toenemende complexiteit in de zorgvraag is hiervan wel het gevolg.

Volgens Johan Bosman, directeur welzijnsinstelling in Hoogeveen, is welzijn een onmisbare schakel. Een eerste belangrijke stap is dat welzijn beter in beeld komt, zichtbaarder wordt.

Uit de zaal komt het idee om een sociaal team aan een huisarts te koppelen. Zet welzijn, de specialist ouderengeneeskunde en wijkverpleegkundige aan tafel. Daar gebeurt het, lokaal, op kleine schaal. Sluit aan bij de ontwikkelingen van sociale teams/gebiedsteams.

Ton Streppel, namens ministerie VWS en AJT, onderstreept het belang om te beginnen bij de mens in de wijk, lokaal.

De mens centraal

- Begin bij de mens in de wijk en zoek lokaal naar oplossingen.
- Ga met de mensen in gesprek en kijk naar de daadwerkelijke vraag. Een goed voorbeeld is de aanpak in de kleine kernen in Midden-Drenthe waar o.a. huiskamergesprekken plaatsvinden.
- Kijk waar mensen nu wonen en hoe ze zich verhouden tot de bestaande voorzieningen. Bij het plaatsen van mensen in de woningen rekening houden met de nabijheid van de voorzieningen.
- Laat mensen tijdig nadenken over hoe hun omgeving moet worden aangepast.

Aandachtspunten

- Samenwerken ten aanzien van informele en formele zorg. In gesprek gaan met de zorgverzekeraar. Betrek ook de mantelzorgers hierbij. Een goed voorbeeld is SamSam in de gemeente De Wolden waar informele en formele zorgverleners bij elkaar zitten.
- Werk nauw samen met sociale teams. Deze zorgen voor veel verbinding.
- Communicatie en informatie is een aandachtspunt. De gemeente kan hierin beter dan nu faciliteren en stimuleren.
- Verschillen tussen belangen scherper maken om beter met elkaar in gesprek te kunnen gaan.
- Gemeenten neem de regierol! Echter, de regiefunctie moet je ook gegund worden, die kun je niet afdwingen.

Afsluiting en vervolg

Aan het einde van de bijeenkomst concludeert voorzitter Yvonne van der Weerd dat de bijeenkomst een aantal mooie aandachtspunten en acties heeft opgeleverd. De bestuurlijke dialoogtafel op 3 december 2015 zou zij de volgende bespreekpunten willen meegeven:

- Afstemming WLZ, Wmo en ZVW vooral nu op lokaal niveau verder oppakken.
- Zorg dat de opgave dus lokaal goed op de kaart komt (per wijk, per dorp een totaalbeeld van woningen, zorg en voorzieningen) en kom lokaal tot afspraken.
- Gesprek aangaan met Zilveren Kruis, meer zichtbaar en meer betrokkenheid is gewenst in Drenthe. Mooi dat dit vandaag ook door Achmea-Zilveren Kruis zelf als wens is uitgesproken.
- Regierol voor gemeenten, mits gemeenten deze rol gegund krijgen. Hoe doe je dat nu verder?
- Meer samenwerking formele en informele zorg stimuleren
- Vastgoedontwikkeling (geschikte woningen, leegstand, lage huren) gaat best goed, probleem zit meer in de aansluiting naar de leefbaarheid in de wijken, de sociale aspecten.